

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1386
Suga:	<i>Buxbaumia viridis</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0523400
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Ances purvi un meži
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	24.01.2023.
Vispārējās piezīmes:	<p>Zaļā buksbaumija ir izplatīta visā ziemeļu puslodē (Eirāzijā, Ziemeļamerikā), sastopama gandrīz visā Eiropā, izņemot dienvidus (piemēram, Portugāle, Turcija) vai teritorijas ar zemu mežu īpatsvaru (piemēram, Islande, Īrija, Nīderlande) (Hodgetts, 2015).</p> <p>Zaļā buksbaumija ir slēpta dzīves veida epiksīla zaļsūna, kas neveido pastāvīgu lapotu stublāju (gametofīts <1 mm), bet ilgstoši eksistē kā fotosintezējoša protonēma – brūnganu, daudzsūnu, 1–2 mm aplūveida kaudziņu veidā ar kārpainu virsmu. Zaļā buksbaumija galvenokārt attīstās uz egļu atmirusās koksnes (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Līdz šim suga monitoringā meklēta un vērtēta tikai pēc sporogoniem un to skaita, tomēr pēc jaunākajiem pētījumiem secināts, ka zaļās buksbaumijas klātbūtne konstatējama arī pēc protonēmas vairķermenīšu sakopojumiem. Šī iemesla dēļ atradņu skaits kopš 2020. gada strauji audzis un pirmo reizi 2021. gada monitoringā veikta arī protonēmas aizņemtās platības mērīšana (cm²) (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Zinātniskajā literatūrā minēts, ka dzīvotspējīgu sugas populāciju veido tikai vairoties spējīgi īpatņi (zaļās buksbaumijas gadījumā – dzinumi ar sporogonu, nevis protonēmas stadija ar vairķermeņiem) (Hallingbäck et al., 1998; Hodgetts, 2000).</p> <p>Atrast zaļo buksbaumiju jebkāda izmēra teritorijā ir apgrūtināši dažādu iemeslu dēļ, bet galvenie no tiem ir prasība pēc substrāta noteiktā sadalīšanās pakāpē, kas nesaglabājas ilglaicīgi, un līdz ar to pēc vairāku gadu perioda suga var nebūt sastopama, tāpat sugu nelabvēlīgi var ietekmēt ilgstoši sausuma periodi un biotopa stāvokļa izmaiņas (mikroklimats, struktūras). Lielāka varbūtība konstatēt sugu ar sporogoniem iespējams noteiktā sezonas laikā (agrs pavasaris, vēls rudens) (Latvijas Dabas., 2021).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>5</p> <p>Aprēķinos izmantotais sugas populācijas lielums noteikts, pamatojoties uz eksperta viedokli, kas balstīts uz sugas populācijas lielumiem dažādās Natura 2000 augšanas vietās un ārpus tām. Dabas liegumā “Ances purvi un meži” nav zināms konkrēts skaitlisks populācijas vērtējums. No pieejamās informācijas zināms, ka suga dabas lieguma teritorijā sastopama nedaudz (Latvijas Dabas., 2021). Konsultējoties ar ekspertiem, kas labi pārzin dažādas zaļās buksbaumijas atradnes, noskaidrots, ka par nelielu zaļās buksbaumijas atradni uzskatāma 1x5 cm liela augšanas vieta (I. Ķuzes pers. kom., 2022), tādēļ dabas lieguma “Ances purvi un meži” zaļās buksbaumijas populācija novērtēta ar 5 kvadrātkilometriem.</p> <p>Zaļā buksbaumija dabas liegumā “Ances purvi un meži” pirmo reizi konstatēta 2020. gadā projekta „Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb “Dabas skaitīšana” laikā. Zināms, ka suga konstatēta protonēmas stadijā uz neliela egles celma, ar piezīmi, ka suga sastopama nedaudz. Skaitlisks populācijas vērtējums nav zināms (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>2021. gada monitoringā, kas veikts projekta “Projektā “Dabas skaitīšana” konstatēto Biotopu direktīvas II un IV pielikuma vaskulāro augu un sūnu sugu atradņu inventarizācija un monitorings” ietvaros (monitoringu veica L. Mihailova), suga netika konstatēta, bet biotops sugai ir piemērots – tajā sastopamas dažādu dimensiju un dažādās sadalīšanās pakāpēs esošas egles kritālas un celmi. Tā kā zaļā buksbaumija, īpaši tās protonēma, ir ļoti grūti pamanāma, L. Mihailova izteikusi minējumu, ka suga apsekošanas laikā iespējams nav pamanīta (Latvijas Dabas., 2021).</p>
Unit_CV	<p>Kvadrātkilometri</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, sūnu, ķērpju un lielākoties arī ūdensaugu gadījumā populācijas lielumu novērtē m² vai cm² (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>
Habitat	Annex I viens
Annex I	<p>9010*</p> <p>Dabas liegumā “Ances purvi un meži” zaļā buksbaumija sastopama vienā ES aizsargājamā mežu biotopā - 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i>.</p>
Annex I_area_USE	<p>0,11</p> <p>Zaļā buksbaumija dabas lieguma “Ances purvi un meži” teritorijā sastopama vienā poligonā, kura platība ir 0,11 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (1. pielikuma 1. attēls), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem šajā teritorijā.</p>
Other_area_USE	Na
OK_DEN	<p>Zaļās buksbaumijas populācijas segumi (seguma mērvienība – cm²/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p>

Lauks	Paskaidrojums			
		N2000 vieta	CV_DEN, cm ² /ha	Segums
		Vidusburtnieks	705.88	Augsts
		Ķemeru nacionālais parks	307.38	Augsts
		Zilaiskalns	227.27	Augsts
		Gaujas nacionālais parks	182.88	Augsts
		Virguļīcas meži	55.49	Optimāls
		Ances purvi un meži	45.45	Optimāls
		Abavas senleja	28.09	Zems
		Laukezers	25.97	Zems
		Ābeļi	23.53	Zems
		Kuja	20.33	Zems
		Vecumu meži	12.50	Zems
		Slīteres nacionālais parks	11.39	Zems
		Augšzeme	10.42	Zems
	OPT_DEN	Optimālais segums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas segumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo segumu izraudzīts DL “Virguļīcas meži” segums – 55,49 cm ² /ha (augstākais no optimālajiem blīvumiem). DL “Ances purvi un meži” zaļās buksbaumijas segums ir uzskatāms par optimālu (zemākais no optimālajiem blīvumiem).		
OK_NEW	Nē.			
AREA_NEW	0			
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.			
IND_INT	0			
Papildus nosacījumi	Nepieciešams turpināt sugas monitoringu, jo biotops ir labā kvalitātē. Sugas labvēlīgai aizsardzībai nepieciešams nodrošināt neiejaukšanās režīmu. DL “Ances purvi un meži” teritorijā ir liela iespējamība konstatēt jaunas zaļās buksbaumijas augšanas vietas, jo teritorijā ir daudzi piemēroti biotopi.			
Cits lauks				

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V., 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Hallingbäck, T., Hodgetts, N., Raeymaekers, G., Schumacker, R., Sérgio, C., Lars Söderström, L., Nick Stewart N., Váňa, J. 1998. Guidelines for application of the revised IUCN threat categories to bryophytes. Lindbergia 23: 6–12.

Hodgetts, N. G. 2000. Interpreting the IUCN Red List categories and criteria for cryptogams. For. Snow Landsc. Res. 75, 3: 293–302.

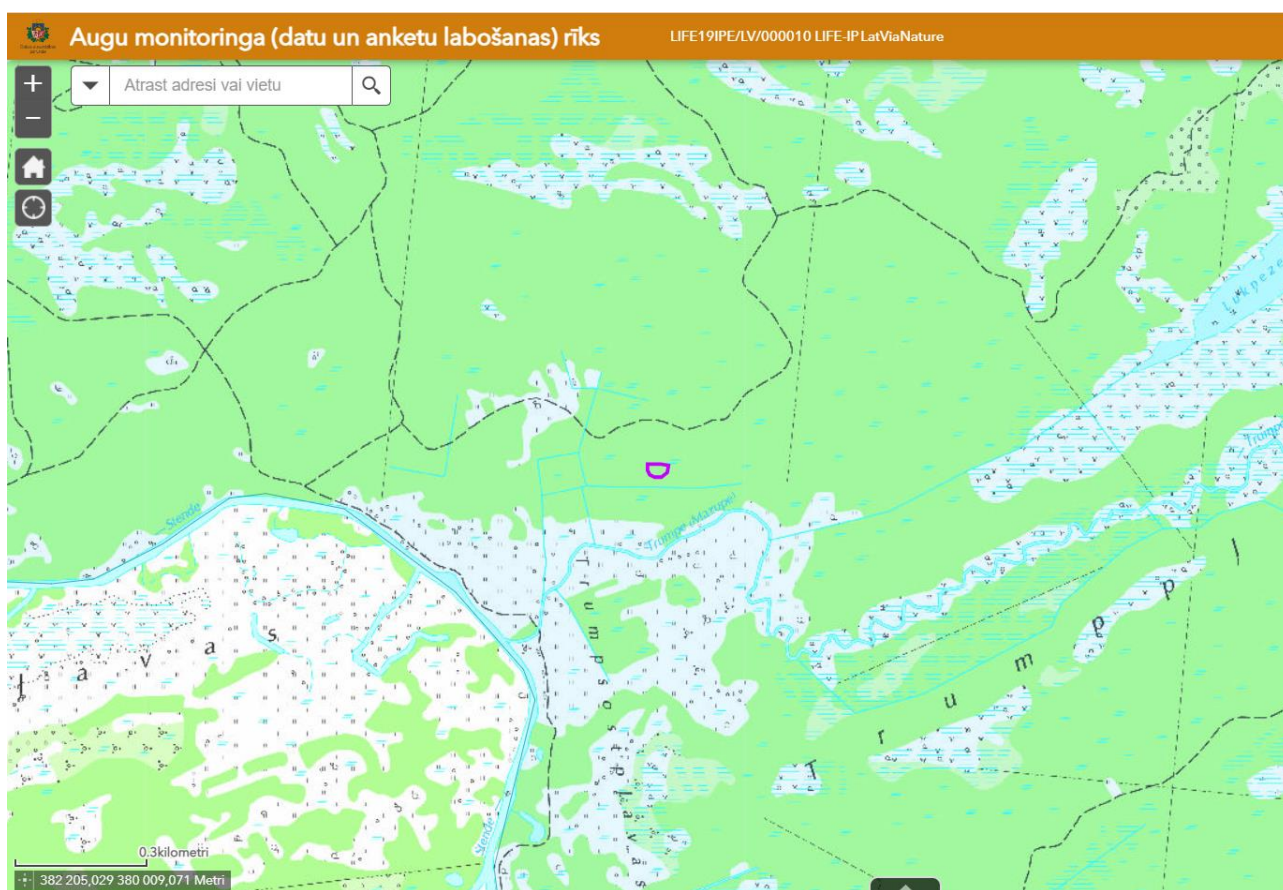
Hodgetts, N. G. 2015. Checklist and country status of European bryophytes – towards a new Red List for Europe. Irish Wildlife Manuals, No. 84. National Parks and Wildlife Service, Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht, Ireland. 125 p.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Metrum, 2016. Dabas parka “Abavas senleja” dabas aizsardzības plāns 2016. – 2028. gadam. Rīga, 211 lpp.

Natura 2000 SDF – Ances purvi un meži. Skatīts 12.01.2023. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0523400>

1.pielikums

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots zaļās buksbaumijas dzīvotnes laukums dabas liegumā “Ances purvi un meži”. Ekrānšāviņš uzņemts 12.01.2023.